

Univerzitet Crne Gore

adresa / address_Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone_00382 20 414 255
fax_00382 20 414 230
mail_rektorat@ucg.ac.me
web_www.ucg.ac.me

University of Montenegro

Broj / Ref 01/0-2721/2
Datum / Date 23.09. 2021

DEKANIMA I PRODEKANIMA ZA NASTAVU ORGANIZACIONIH JEDINICA UCG

Poštovane/i,

U susret planiranju rasporeda i organizacije nastave na Univerzitetu Crne Gore, preporučujemo organizacionim jedinicama sljedeće:

- U cilju suzbijanja pandemije, a u skladu s preporukama Instituta za javno zdravlje, univerzitetske jedinice mogu odabrati neki od modela nastave (neposredni – u prostorijama fakulteta, online ili kombinovani), koji je najizvodljiviji zavisno od broja studenata i raspoloživih prostornih kapaciteta institucije. Na istoj jedinici se mogu planirati i izvoditi različiti modeli rada.
- Raspored časova pripremiti za opciju trajanja časa od 45 min.
- Predavanja koja se budu pohađala uživo moraju biti prilagođena trajanju od 30 min sa pauzom od 5 min između časova uz obavezno nošenje maski tokom nastave i pauze (preporuka Instituta za javno zdravlje). Potrebno je ispoštovati mjere boravka u učionici: 4m² po osobi, dva mjesta razmaka između studenata i svaki drugi red prazan.
- Potrebno je obezbijediti kontrolu nošenja maski.
- Predavanja koja se budu realizovala online podrazumijevaju trajanje časa od 45 min.
- **Prijem i uvodna predavanja za studente prve godine održati neposredno u prostorijama fakulteta (za brojnije grupe poslije uvodnih predavanja može se preći na drugačiji model rada).**
- Zavisno od epidemiološke situacije, koja bude aktuelna u datom momentu, odabrati najizvodljiviji model nastave u cilju poštovanja preporuka nadležnih institucija i očuvanja kvaliteta nastave
- Pratiti najnovije preporuke nadležnih institucija i nastavu prilagoditi istim.

S poštovanjem,

PROREKTOR

Veselin Mićanović
Prof. dr Veselin Mićanović

INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE CRNE GORE

Broj: 01-6946
Podgorica, 23.09.2021.

Džona Džeksona bb, 81 000 Podgorica
Telefon: 020/ 241 214, 412 888, Fax : 020/ 243 728
WEB: www.ijzcg.me E-mail: ijzcg@ijzcg.me
PIB: 02015340
PDV: 30/31-08180-6

Crna Gora
UNIVERZITET CRNE GORE

Primljeno: 23.09.2021			
Org. jed.	Broj	Prilog	Arhivirano
01/0	2721/1		

UNIVERZITET CRNE GORE

N/r Prof. dr Veselinu Mićanoviću

Predmet: Odgovor na dopis br: 01/0 - 2721 od 20.09.2021.godine

Uvaženi,

U skladu sa važećim mjerama za suzbijanje pandemije COVID-19, potrebno je poštovati:

- Preporuke za zaštitu zdravlja studenata i zaposlenih u visoko školskom obrazovanju tokom trajanja pandemije COVID-19;
- Preporuke /smjernice za uprave studentskih i đачkih domova
- Informator za studente i učenike

Preporuke prosleđujemo u prilogu.

S poštovanjem,

Direktor Centra za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti
ZA dr Nebojša Sekulić, spec. epidemiologije
M. MILANOVIĆ

Direktor Instituta za javno zdravlje
dr Igor Galić, spec. epidemiologije

PREPORUKE/SMJERNICE ZA UPRAVE STUDENSKIH I ĐAČKIH DOMOVA

20 Septembar 2021

Povodom epidemiološke situacije vezane za obolijevanje od infekcije COVID-19, Institut za javno zdravlje Crne Gore preporučuje:

1. **Krizni štab za prevenciju širenja infekcije COVID-19 u studentskom / đачkom domu** bi trebalo da se formira od predstavnika
 - a. Uprave doma
 - b. Studentske organizacije doma
 - c. Sektora za ishranu doma
 - d. Lokalnih zdravstvenih vlasti – Domova zdravlja/Institut za javno zdravlje

Zadatak kriznog štaba je da koordinira aktivnosti na nivou studentskog / đачkog doma i njegovih organizacionih jedinica, da vrši aktivnu promociju vakcinacije protiv COVID 19, da prati obolijevanje među studentima / đacima i zaposlenima u domu i da obolijevanje prijavljuje nadležnoj epidemiološkoj službi, da prati epidemiološku situaciju u opštini i državi, da obavještava studente o svim sprovedenim mjerama i mjerama koje će se sprovoditi, da obezbijedi spovođenje ovih i svih ostalih opštih i posebnih mjera i preporuka koje donesu nadležne institucije, i da bude u komunikaciji sa opštinskim timom za vanredne situacije.

Sa upravom Doma zdravlja opštine na čijoj se teritoriji studentski dom nalazi, potrebno je **utvrditi proceduru zbrinjavanja studenata i učenika** sa simptomima infekcije COVID-19.

2. **Da u slučaju masovnog obolijevanja obezbijedi sobe** u sklopu smještajnih kapaciteta doma u kojima bi se izolovali studenti za koje se sumnja da su oboljeli ove infekcije dok se ne jave svom izabranom ljekaru.

3. **Obezbijediti osoblje** koje bi se brinulo o zdravstvenom stanju i potrebama izolovanih studenata. Preporučuje se angažovanje 1-2 zaposlene osobe koje će tokom dana brinuti o bolesnima.

4. **Obezbijediti dovoljne količine ličnih zaštitnih sredstava** (medicinske maske, mantili, rukavice), **sredstava za održavanje lične i kolektivne higijene** studenata i zaposlenih (tečni sapuni, papirni ubrusi, kante za smeće sa natron vrećama, dezinfekciona sredstva)

5. **Osigurati redovno informisanje i obavještavanje zaposlenih i studenata / đaka** o opštim mjerama za sprečavanje širenja infekcije COVID-19 i obezbijediti dosljedno poštovanje preporučenih mjera. Sve informacije su dostupne sa sajta Instituta za javno zdravlje: www.ijzcg.me

Informator za studente i učenike

20. Septembar 2021

Dragi studentu/učeniče,

Pred tobom je informator koja ima za cilj da te bliže upozna sa infekcijom COVID-19, kao i smjernicama kako sam/a možeš doprinijeti sprječavanju širenja ove infekcije u tvom studentskom/učeničkom domu.

Kao što znaš, ova infekcija širi se veoma lako sa osobe na osobu i bez obzira što se zdravstveni sistem svim snagama bori protiv toga, borba neće biti uspješna osim ako nam svojim ponašanjem i primjerom ne pomogneš.

Kao prvo – **budi informisan**. Informisanost i odgovoran pristup je ključ suzbijanja epidemije. Moraš znati koji su simptomi infekcije COVID-19, kako da se ponašaš, kome da se obratiš, kako da se zaštititiš i kako da zaštititiš druge od sebe. Ne podliježi koje-kakvim neprovjerenim informacijama i glasinama. **Vakciniši se**.

Ako imaš povišenu tjelesnu temperaturu, ako kijaš, kašlješ, imaš probleme sa disanjem i ako si boravio u područjima koja su pogođena novim koronavirusom – obavezno stavi masku, obavjesti prijatelje iz svoje neposredne okoline i telefonom se javi izabranom ljekaru ili nadležnom epidemiologu.

Vodi računa o sebi – odmaraj i spavaj što više, konzumiraj vitamine, voće i povrće, izbjegavaj prenatrpana mjesta, žurke, alkoholna pića i kasne noćne izlaske. Izbjegavaj ljubljenje, grljenje i druge nježnosti sve dok sumnjaš da si (ili tvoj partner) bolestan. Bezbjedna udaljenost od bolesne osobe iznosi 2 metra.

Vodi računa o higijeni: što češće peri ruke a naročito ako kijaš, kašlješ ili ti curi nos. Ruke peri temeljno - najmanje dvadeset sekundi tekućom vodom i sapunom pa ih obriši papirnim ubrusom koji ćeš odmah baciti. Uvek uz sebe imaj i sredstvo na bazi alkohola kojim ćeš dezinfikovati ruke ukoliko nijesi u mogućnosti da ih opereš.

Posebnu pažnju posveti **higijeni svoje sobe** – zajedno sa cimerima napravi raspored čišćenja toaleta, stolova i radnih površina. Posebnu pažnju obratite na kvake i druge površine koje često dodirujete. Sve ove površine čistite više puta dnevno 70% alkoholom ili 1% rastvorom Asepsola ili nekim drugim dezinficijensom na bazi alkohola ili aktivnog kiseonika. Uvek poštuju uputstva proizvođača odštampana na pakovanju!

Što češće provjetravaj sobu. Kada napuštaš sobu, ostavi prozore otvorene a kada si u sobi trudi se da prozori budu što duže otvoreni.

Napravite **raspored kreveta u sobi** tako da zauzimaju najveću moguću udaljenost jedan od drugog. Ako se kreveti ne mogu pomjerati, postavite jastuke tako da su vam uzglavlja na što većem rastojanju. Potrudite se i da budete leđima okrenuti jedno drugom.

Vodi računa o provjetravanju i higijeni svih zajedničkih prostorija i površina - čitaonica, hodnika, ograda na stepeništu... Izbegavaj dodirivanje svih površina na kojim se može virus zadržati. Kada dođeš u čitaonicu, prije nego sjedneš za sto, prebriši ga vlažnom alkoholnom maramicom ili drugim dezinfekcionim sredstvom. Redovno provetraj čitaonicu i pravi češće pauze na svježem vazduhu. Ako primetiš da neko u čitaonici ima simptome, zamoli ga/je da se vrati u svoju sobu i da obavjesti ljekara.

Kada kijaš ili kašlješ prekrij nos i usta papirnom maramicom a nakon toga maramicu odmah baci u kantu za smeće a ruke potom operi ili ih prebriši sredstvom na bazi alkohola. Ako nemaš papirnu maramicu, kijaj i kašlji u svoj rukav a ne na dlanove. Izbjegavaj da dodiruješ nos, oči ili usta jer se virus na taj način širi.

Nemoj da uzimaš lijekove na svoju ruku. Konsultuj se sa ljekarom prije nego što počneš da uzimaš i „najobičnije“ lijekove za prehladu koje imaš u fioci ili si ih upravo kupio u apoteci.

Kada ti ljekar predloži kućno liječenje, razmotri sa roditeljima da li su u mogućnosti da ti **organizuju prevoz do kuće**. Nemoj putovati javnim prevozom sve dok imaš simptome. Ako baš moraš da koristiš javni prevoz ili taxi usluge, obavezno usta i nos prekrij maskom. U dom i na fakultet/školu se možeš vratiti tek nakon prestanka simptoma.

Nemoj da brineš o propuštenoj nastavi. Svi fakulteti će izaći u susret studentima koji eventualno obole od infekcije COVID-19, i zajedno će sa predstavnicima studentskog parlamenta iznaći način „učenja na daljinu“ ili druge načine za nadoknađivanje propuštenog gradiva.

Preporuke za zaštitu zdravlja studenata i zaposlenih u visoko školskom obrazovanju tokom trajanja pandemije COVID-19

1) Edukacija o načinima i značaju prevencije COVID-19 u univerzitetskoj sredini

- Organizovati TV emisije na kojima će se objasniti načini i značaj prevencije tokom univerzitetskog obrazovanja i upoznati studenti i osoblje visokoškolskih obrazovnih ustanova sa načinom rada u predstojećoj školskoj godini i pravilima kojih će se studenti i zaposleni morati pridržavati.
- Pripremiti edukativne materijale u vidu postera i lifleta o načinima prevencije (držanje fizičke distance, pravilnom stavljanju, nošenju, skidanju i odlaganju maski, pravilnom načinu pranja ruku) i značaju prevencije COVID-19) koje prije početka studijske godine treba postaviti na svim vidljivim mjestima na fakultetu (na ulazu, hodnicima, učionicama/amfiteatrima, fiskulturnim salama, prostorijama za nastavno i nenastavno osoblje fakulteta i toaletima). U skladu sa mogućnostima, pripremiti video materijale koji bi bili prikazivani na sajtovima fakulteta i preko televizora ukoliko ih fakulteti posjeduju.
- Prije početka školske godine organizovati Webinar edukaciju ili edukaciju u manjim grupama za zaposlene na fakultetima o načinima i značaju prevencije COVID-19 tokom boravka na fakultetima.
- Prvi dan školske godine posvetiti informisanju studenata o načinima i značaju prevencije COVID-19 u, kao i načinu rada i pravilima kojih se moraju pridržavati dok borave u dvorištu i prostorijama fakulteta.

Promocija vakcinacije protiv COVID-19

- Snažno se preporučuje vakcinacija svih zaposlenih u visoko - školskom obrazovanju
- Predlaže se vakcinacija svih studenata koji nemaju medicinske kontraindikacije
- Vakcinacija studenata se snažno preporučuje, kako zbog zaštite njihovog zdravlja tako i posredne zaštite članova njihovih porodica iz razloga što studenti pripadaju populaciji koja ostvaruje intenzivne socialne interakcije pa je rizik izlaganja virusu visok kao i rizik od daljeg prenosa infekcije na druge osobe.

2) Mjere smanjenja rizika unosa novog korona virusa na fakultetima

- Studenti, nastavno i dr. zaposleno osoblje ne dolaze na fakultet ukoliko imaju akutne zdravstvene tegobe (npr. simptomi akutne respiratorne ili crijevne infekcije; povišena tjelesna temperatura, gubitak čula (osjeta) mirisa i/ili ukusa i sl.)
- Obaveza studenata, nastavnog i nenastavnog osoblja je da provjeri tjelesnu temperaturu prije polaska na fakultet (ukoliko je ista veća od 37,2 °C ne treba da idu na fakultet).
- Na fakultet ne mogu da idu lica kojima je izdato rješenje o stavljanju u kućni/institucionalni karantin (za lica iz kontakta) ili mjera kućne izolacije (za inficirana/oboljela lica).

3) Dužina trajanja nastave

- U trenutnim epidemiološkim okolnostima, u cilju smanjenja mogućeg rizika za širenje infekcije i okolnosti pod kojima se preporučuje obavljanje nastave (nošenje maski), preporučuje se da univerziteti / prosvetne vlasti sagledaju mogućnost skraćivanja dužine trajanja časova na 30 minuta i smanjenja broja časova u toku dana (preporuka je da studenti

imaju maksimalno 6 časova/dan).

- S obzirom na preporučenu dužinu trajanja nastave, a u cilju i izbjegavanja gužvi tokom pauza između pojedinih časova, sugerise se da se prilikom izrade rasporeda što više favorizuju blok časovi.
- Fakulteti koji u nastavnom planu i programu imaju praktičnu nastavu/vježbe, organizuju istu samostalno ili u saradnji sa poslodavcima, na način da se obezbjede uslovi za održavanje adekvatne fizičke distance, nošenja maski i mogućnosti održavanja lične higijene koja su navedena u dijelu teksta koji slijedi.

4) Nošenje maski

- Nastavno i drugo osoblje na fakultetu kao i student, na fakultet dolaze sa maskama na licu, koje su u obavezi da nose sve vrijeme boravka na fakultetu, kao i nakon napuštanja fakulteta. Preporučuje se da student pored maske sa kojom dolazi na fakultet sa sobom ima još najmanje dvije do tri maske u rezervi za slučaj da ima potrebu da promjeni masku, kao i posebnu kesu za odlaganje korišćenih maski (posebno ako su to platnene maske koje će vratiti sa sobom radi pranja i ponovnog korišćenja)
- Uprava fakulteta je odgovorna da obezbjedi nadzor nad nošenjem maski i održavanju propisane fizičke distance u prostorijama fakulteta kao i dvorištu fakulteta prilikom dolaska na fakultet, boravka u prostorijama fakulteta i njegovog napuštanja nakon održane nastave.
- Tokom boravka na fakultetu moguće je da se koristi bilo koja maska (hirurška, platnena, N95), ali ona treba da se koristi na ispravan način tako da pokriva nos i usta.
- Za nastavno osoblje koje po prirodi posla ostvaruju bliži kontakt sa studentima, preporučeno je da pored maski nose i vizir. Nošenje vizira se preporučuje kao pojačana mjera zaštite licima koja imaju značajna komorbiditetna stanja ili nastavnom osoblju i studentima koji iz medicinskih razloga ne tolerišu nošenje maski (obzirom da vizir nije adekvatna zamjena za masku, u tom slučaju takva lica moraju strogo da poštuju fizičku distancu od 2 metra tj. ne smiju da dolaze u bliži kontakt sa ostalim osobama).
- Masku je dozvoljeno skinuti samo za vrijeme konzumiranja hrane/sokova/vode u toku pauze između časova (vidjeti dio koji se odnosi na ishranu učenika) ali u tom slučaju se mora strogo poštovati fizička distanca od 2 metra.
- Za studente koji iz medicinskih razloga ne mogu da tolerišu nošenje bilo maske, bilo vizira, mogućnost zaštite i način edukacije će se razmatrati pojedinačno za svaki slučaj u konsultaciji sa roditeljima, izabranim doktorom i drugim ljekarima specijalistima koji prate zdravlje studenta.

5) Održavanje fizičke distance

- Neophodno je održavati fizičku distancu sa drugim osobama od najmanje 2 metara tokom boravka u prostorijama fakulteta i u fakultetskom dvorištu prilikom dolaska na fakultet i napuštanja istog nakon održane nastave. Preporučuje se da uprave fakulteta, ukoliko je to izvodljivo, u dvorištu fakulteta na prikladan način označe propisanu fizičku distancu koja se mora održavati.
- Broj studenata u učionicama, amfiteatrima i vježbaonicama se određuje prema veličini istih a u skladu sa kriterijumom da se svakom studentu treba obezbjediti najmanje 4 m² prostora, najmanje 6 m² za nastavnika i najmanje 2,5 m udaljenosti od table do prednje ivice prvih klupa u kojima sjede studenti.

- tokom pauze
rizik blok
tu
- Ukoliko je broj studenata veći nego što su prostorni kapaciteti prostorija u kojima se obavlja nastava, studenti će se podijeliti u odgovarajući broj grupa koje će imati nastavu u različitim vremenskim terminima/smjenama. Ukoliko to nije moguće sprovesti, sugeriraju se organizovanje kombinovane nastave ili online nastave u cjelosti.
 - Preporučuje se da studenti što rjeđe mijenjaju prostorije u kojima se odvija nastava kako bi se izbjeglo stvaranje gužvi u hodnicima i time povećao broj bliskih kontakata. Ukoliko je moguće, najbolje je da studenti cjelodnevnu planiranu nastavu imaju u jednoj prostoriji jer svaka izmjena grupa studenata zahtijeva uz dezinfekciju svih stolova i nastavnih pomagala koji su korišćeni i provjetravanje istih u trajanju ne kraćem od 20-30 minuta.
 - Preporučuje se da se obustave aktivnosti kod kojih je moguće pojačano izbacivanje respiratornih kapljica i eventualno stvaranje aerosola (pjevanje, intenzivne sportske aktivnosti sa bliskim kontaktima, navijanje i sl.).
 - Ukoliko se razmatra mogućnost održavanja časova fizičkog vaspitanja, preporučuje se organizovati nastavu na otvorenom kada god je to moguće i realizaciju nastavnog programa tako da se izbjegne bliski kontakt odnosno održi fizička distanca od najmanje dva metra u svim pravcima. Ukoliko se časovi organizuju u prostorijama (salama za fiskulturu) obezbjediti nastavni program koji će omogućiti održavanje propisane fizičke distance. Ne preporučuju je izvođenje kolektivnih sportskih aktivnosti u kojima može doći do bliskog kontakta studenata, već samo individualne aktivnosti (gimnastika sa vježbama istezanja). U fiskulturnim salama je neophodno obezbjediti adekvatnu prirodnu ventilaciju, odgovarajuće održavanje higijene u salama i svlačionicama u kojima se mora obezbjediti održavanje fizičke distance. Prije i poslije svakog časa neophodno je dezinfikovati zajedničke predmete (sprave, i sl.), očistiti/oprati salu i provjetriti je.
 - Organizovati korišćenje toaleta tako da u toalet ulazi onoliko studenata koliko kabina ima, a da se ispred toaleta čeka u redu sa poštovanjem fizičke distance od najmanje dva metra. Obezbjediti nadzor nad korišćenjem toaleta od strane radnica na održavanju higijene ili dežurnih nastavnika.
 - Uprava fakulteta je odgovorna za sagledavanje odgovarajućeg načina ulaska u prostorije fakulteta i napuštanja istih nakon nastave kojim će se obezbjediti izbjegavanje stvaranja gužvi i održavanje propisane fizičke distance.
 - Mogućnost eventualnog organizovanja priredbi/proslava uprave fakulteta će procjenjivati u skladu sa naredbama o uslovima po kojim su dozvoljena okupljanja u zatvorenim i otvorenim javnim prostorima i dozvoljenom broju učesnika.

6) Održavanje lične higijene

- Tokom boravka na fakultetu studenti, nastavnici i osoblje fakulteta ličnu higijenu održavaju pranjem ruku sa higijenski ispravnom vodom za piće i sapunom u trajanju od najmanje 20 sekundi ili upotrebom dezinfekcionog sredstva na bazi 70% alkohola. Dezinfekcija ruku sredstvima na bazi 70% alkohola ne može zamijeniti pranje ruku vodom i sapunom ukoliko su ruke vidno zaprljane. Posle nekoliko izvršenih dezinfekcija ruku obavezno oprati ruke vodom i sapunom. U svakoj učionici/amfiteatru (ali drugim prostorijama škole poput fiskulturnih sala i prostorija za nastavno i nenastavno osoblje škole) moraju biti ugrađeni dispenceri sa dezinfekcionim sredstvom na bazi 70% alkohola. Ukoliko u prostorijama u kojima se obavlja nastava postoji lavabo sa česmom neophodno je obezbjediti tečni sapun i papirnate ubruse. U toaletima pored tečnog sapuna i papirnatih ubrusa, takođe mora biti ugrađen najmanje jedan dispenser za dezinfekciju ruku na bazi 70% alkohola.

- Pranje ruku ili dezinfekcija se obavlja ukoliko je student dodirivao zajednička nastavna i pomoćna sredstva, prije i poslije odlaska u toalet, dodirivanja kvaka na vratima, potrebe da promijeni masku (npr. nakon potrebe da išmrkne ili ispljune sadržaj iz nosa/usta), nakon što je skinuo masku radi konzumiranja obroka i/ili soka/vode i sl.

7) Održavanje opšte higijene na fakultetima

- U svakoj prostoriji u kojoj se obavlja nastava mora postojati kanta za otpatke sa poklopcem (poželjno sa nožnom pedalom za otvaranje) u koju se odlaže smeće uključujući i upotrebjene maske za jednokratnu upotrebu. Poželjno je radi lakšeg odstranjivanja smeća da se u kanti nalazi plastična kesa na vezivanje koja će se prije iznošenja smeća zavezati u cilju sprječavanja rasipanja sadržaja. Osoblje zaduženo za održavanje opšte higijene na fakultetu mora redovno prazniti kante, najmanje nakon svakog časa ili barem između izmjene grupe studenata koji drže nastavu u toj prostoriji.
- Čišćenje prostorija se sprovodi mehaničkim čišćenjem vodom i sapunom ili deterdžentom, trljanjem i struganjem, počev od čistijih ka prljavijim površinama, krećući od onih postavljenih više ka nižim, završno sa podom i korišćenjem čistih krpa (različite za različite površine i prostorije, npr. posebna za WC šolju, lavabo, podove, klupe...) i svježih rastvora sredstava kojima se čišćenje sprovodi.
- Postupak dezinfekcije određenog prostora ili ustanove (u ovom slučaju fakulteta) podrazumjeva niz procedura u kojima se upotrebljavaju različite metode i dezinfekciona sredstva, a koje obavljaju ovlašćene ustanove i stručna i obučena lica onda kada za to postoji opravdana potreba, te se za te potrebe preporučuje angažovanje ovlašćenih ustanova. Rutinska dezinfekcija prostorija fakulteta se ne preporučuje.
- Dezinfekcija koju može da obavi osoblje zaduženo za održavanje higijene odnosi se samo na dezinfekciju zajedničkih predmeta koji se često dodiruju (školske klupe/stolovi u amfiteatrima, sportska oprema, kvake, ručke na prozorima, nastavni pribor) i to isključivo sredstvima na bazi 70% alkohola i nakon mehaničkog čišćenja vidljivo zaprljanih površina.
- Nekontrolisana i nekritička upotreba dezinficijensa može dovesti do niza negativnih efekata po zdravlje dece, nastavnog i školskog osoblja kao što su: iritacija kože i pojava alergija, ekcema i drugih promena na koži, iritacija sluzokože respiratornih puteva (nosa, ždrela, pluća) i pogoršanje ili pojava astme, opstruktivne bolesti pluća i dr.
- Prilikom upotrebe dezinficijensa ne preporučuje se njihova upotreba u vidu rasprskavanja, već potapanjem ili natapanje tkanine. Pri korišćenju dezinfekcionih sredstava voditi računa o pravilnoj primjeni istih prema uputstvu proizvođača po pitanju namjene, koncentracije, načina upotrebe i neophodnog kontaktnog vremena. Preporučuje se pravljenje higijenskog plana čišćenja (ko čisti, kada, na kom spratu, itd).
- Čišćenje cjelokupnog prostora na fakultetu (podovi, zidovi, vrata, i druge površine koje koristi veći broj osoba: stolovi i stolice, pribor za nastavu, kvake, prekidači za svjetlo, ručke ormarići, slavine, WC šolje, vodokotlići, lavaboi, sportska oprema i dr.) neophodno je obaviti najmanje prije početka rada fakulteta i nakon svake izmjene grupe studenata koji borave u prostorijama za nastavu.
- U cilju kontinuiranog obezbjeđenja dovoljnih količina sredstava za čišćenje i dezinfekciju kao i ostalih higijenskih potrebstina (tečnih sapuna, papirnatih ubrusa i sl.) neophodno je unaprijed

avna i pomoći
da promijer
inuo masku

sagledati potrebe i procijeniti eventualnu neophodnost doedukacije lica koja su zadužena za održavanje higijene na fakultetu.

- Zbog neophodnosti za pojačanim mjerama na održavanju higijene na fakultetima (između ostalog čišćenje i dezinfekcija svih stolova i stolica u učionicama/amfiteatarima nakon svake izmjene studenata), potrebno je blagovremeno isplanirati vrijeme neophodno za sprovođenje ovih aktivnosti kao i eventualne potrebe za angažmanom dodatnog osoblja na poslovima održavanja higijene.

8) Redovno provjetravanje svih prostorija na fakultetu

- Preporučuje se da se provjetravanje školskih prostorija vrši uglavnom prirodnim putem (otvaranjem prozora), uz ograničeno korišćenje vještačke ventilacije. Centralizovanu klimatizaciju koristiti bez recirkulacije – samo ubacivanjem svježeg vazduha.
- Provjetravanje je obavezno tokom trajanja svake pauze između časova i u periodima između smjenjivanja grupa studenata koji borave u prostorijama u kojima se sprovodi nastava (najmanje u trajanju od 20-30 minuta). Ukoliko vremenski i drugi uslovi uslovi dozvoljavaju preporučuje se držanje otvorenih prozora i tokom trajanja nastave.

9) Ishrana studenata na fakultetu

- Preporučuje se da studenti konzumiraju obrok prije dolaska na fakultet kako se ne bi izlagali mogućem riziku od infekcije za vrijeme konzumiranja obroka van kuće.
- Ukoliko student nije u mogućnosti da ima obrok prije dolaska na fakultet, preporučuje se da hranu donosi od kuće i da istu konzumira za vrijeme pauze najbolje na otvorenom prostoru ukoliko dužina pauze između časova to dozvoljava.
- Ukoliko na fakultetu postoji restoran sa stolovima i stolicama neophodno je obezbjediti uslove koji su propisani za ugostiteljske objekte vodeći računa da se student i osoblje fakulteta što kraće zadržavaju u tim prostorima.

10) Postupak sa studentima, nastavnim i nenastavnim osobljem fakulteta koji imaju simptome respiratorne infekcije ili druge akutne tegobe koje pobuđuju sumnju na moguću infekciju

- Svaki fakultet, u skladu sa brojem studenata, unaprijed treba da opredjeli jednu do dvije prostorije koje bi služile za izolaciju lica za koje se tokom boravka na fakultetu jave akutne tegobe sa sumnjom na infekciju. Takođe, neophodno je da se unaprijed razrade procedure i postupci ponašanja kao i način obavješćavanja nadležnih službi.
- Ukoliko je osoba kod koje su se javile tegobe pripadnik osoblja fakulteta, neophodno je da se osoba sa simptomima bolesti odmah javi u COVID-19 ambulantu nadležnog doma zdravlja.

Na osnovu navedenih preporuka uprava svakog pojedinačnog fakulteta, nakon pažljivo sprovedene analize raspoloživog prostora i ljudskih resursa, treba da napravi procjenu izvodljivosti redovnog oblika nastave koji podrazumijeva dolazak studenata na fakultet. U slučaju da uprava fakulteta procijeni da nije u mogućnosti da ispuni dio ili većinu navedenih preporuka, moguće alternative su **a)** organizovanje kombinovanog modela nastave ("online nastava tj. organizacija predavanja na daljinu sa stalnim ili povremenim dolascima studenata u malim grupama radi obavljanja praktične nastave/vježbi, eventualnih konsultacija i provjere znanja) ili **b)** organizovanje isključivo online nastave.

Napomena: Prilikom izrade ovih preporuka korišćena su iskustva i dostupni materijali iz susjednih država, preporuke SZO, publikovani radovi, kao i ideje i prijedlozi dobijeni tokom konsultacija sa prosvjetnim i zdravstvenim radnicima.. Preporuke su privremenog karaktera i podložne su izmjenama u skladu sa novim saznavima i sticanjem iskustva tokom implementacije nastave.